SKOROWIDZ

ważniejszych Zakładów

zdrojowo-kąpielowych, wodoleczniczych, galaktoterapeutycznych, klimatycznych, sanatoryjów i kąpielisk morskich.

Skreślił

Dr Michał Zieleniewski.

W KRAKOWIE,
NAKŁADEM KSIĘGARNI S. A. KRZYŻANOWSKIEGO.
1892.

SKOROWIDZ

ważniejszych Zakładów

zdrojowo-kąpielowych, wodoleczniczych, galaktoterapeutycznych, klimatycznych, sanatoryjów i kąpielisk morskich.

Skreślił

Dr Michał Zieleniewski.

W KRAKOWIE.
NAKŁADEM KSIĘGARNI S. A. KRZYŻANOWSKIEGO.
1892.

Odbitka z „Kalendarza lekarskiego Krakowskiego na r. 1892.“

W KRAKOWIE,
W DRUKARNI „CZASU“ FR. KLUCZYCKIEGO I SP.
pod zarządem J. Łakocińskiego.

Ważniejsze krajowe i zagraniczne Zakłady:
zdrojowo-kąpielowe, wodolecznicze, galaktoterapeutyczne, klimatyczne, kąpieliska morskie i sanatoryja.

Skrócenia: C. = Celsius.
L. Zkł. = lekarz zakładu.
L. L. = lekarze.
m. = miasto.
mtr. = metrów.
n. p. m. = nad powierzchnią morza.
St. k. ż. = stacya kolei żelaznej.
St. klim. = stacya klimatyczna.
w. = wieś.
Zkł. = zakład.

Abbazia przy morzu Adryatyckiem, obecnie modna *St. klim.* zimowa. *Lek.* Dr. Bulikowski.

Abano górne Włochy, 10 kilm. od Padwy, 31 mtr. n. p. m. cieplice słono jodobromowe, 36—82° C.

Aachen = Akwizgran Prusy nadreńskie, 176 mtr. n. p. m. najsilniejsze cieplice alkaliczno muryjatyczno siarczane, 45—50° C. urządzenia kąpielne i na porę zimową.

Acqui Pijemont, 140 mtr. n. p. m. liczne słono siarczane cieplicze zdroje, 36—82° C.

Adelheidsquelle = Heilbrunnen Bawaryja, 774 mtr. n. p. m. szczawa jodobromowo słona, przeważnie do rozsyłki używana.

Aix-les-Bains Sabaudyja, 288 mtr. n. p. m. cieplice siarczane, 45° C. znakomite balneotechniczne urządzenia kąpielne, przez cały rok do użycia.

Ajaccio Korsyka, St. klim. zimowa.

Akwizgran zob. Aachen.

Algier północ. Afryka St. klim. zimowa.

Amélie-les-Bains Francyja, 222 mtr. n. p. m. słynne z balneotechnicznych swych urządzeń i z łagodnego klimatu cieplice siarczane, 64° C. przez cały rok do użycia.

Arco Tyrol południowy, 93 mtr. n. p. m. St. klim. zimowa, niedawno zaprowadzona.

Arnstadt Turyngija, 300 mtr. n. p. m. silna jodobromowa solanka, 24% soli kuchen. zawierająca.

Aussee Styryja (Salzkammergut), 650 mtr. n. p. m. silna solanka, 24.5% soli kuchennej zawierająca.

Baden pod Wiedniem 218 mtr. n. p. m. cieplice ziemno siarczane, 26—33. 7° C.

Baden w Szwajcaryi 382 mtr. n. p. m. cieplice ziemno słono siarczane, 48° C.

Baden-Baden w W. Ks. Badeńskiem, 200 mtr. n. p. m. cieplice solankowe, 65—68° C. najwytworniejsze i najliczniej uczęszczane niemieckie zdrojowisko, klimat bardzo łagodny, licznie używane jako St. klim. przejściowa.

Badenweiler w W. ks. Badeńskiem, 422 mtr. n. p. m. Cieplice obojętne, 26.6° C. klimat łagodny.

Bagnères de Louchon Francyja (depart. górn. Garonny), 628 mtr. n. p. m. pyrenejskie cieplice siarczane, 16—68° C. znakomite balneotechniczne urządzenia.

Bardyjów = Bartfeld półn. Węgry, na pograniczu Galicyi, 310 mtr. n. p. m. szczawy wapniowo żelaziste, urządzenia balneotechniczne przestarzałe.

Barèges Francyja, Pyreneje, 1232 mtr. n. p. m. cieplice siarczane, 18—42° C

Bex Szwajcaryja, 440 mtr. n. p. m. silna solanka 17%, tudzież St. klim. przejściowa.

Birsztany Litwa (gubern. wileńska), solanka 0 do 3%, wysokość nad p. m.? L. Zkł. Dr. Rodecki.

Biaritz Francyja, w zatoce Biskajskiej, kąpielisko morskie.

Bocklet Bawaryja, 1 godz. od Kissingen, 195 mtr. n. p. m. silne żelaziste źródło, bardzo zamożne w kwas węglowy.

Bojarka wieś, pół godz. od Kijowa, zakład kumysowy.

Bordighera półn. Włochy, nad zatoką genueńską, St. klim. zimowa, rywalizująca ze sąsiednią San-Remo.

Bormio = Worms górne Włochy, 1375 mtr. n. p. m. cieplice obojętne, 35—40° C. Pora kąpielowa tylko w Lipcu i Sierpniu.

Botzen połud. Tyrol, 260 mtr. n. p. m. St. klim. i winogradowe uzdrowisko.

Buda = Ofen = Budapest stolica Węgier, cieplice słabo siarczane, 45—63° C. wspaniałe urządzenie t. z. Kaiserbad, pensyonat w zimowym sezonie od osoby 2 złr dziennie. W pobliżu Budy są bardzo liczne źródła wód gorzkich, najważniejsze: Hunyady, Attila, Deak, Rakoczy i Wiktorya.

Bourbonne les Bains Francyja, (Wogezy), 272 mtr. n. p. m. silne słone cieplice, 58—66° C.

Burkut Galicyja (obwód Kołomyjski), szczawa alkaliczno-żelazista, dojazd arcy trudny.

Busko Król. polskie (powiat Stopnicki), Zakład zdrojowo-kąpielowy wód solno alkaliczno siarczanych, Dr. Dobrzański dzierżawca zakładu, LL. Dr. Dymnicki, Grabowski, Majkowski, L. zakł. i Szpitala, tudzież Dr. Sulimirski.

Burtscheid Prusy nadreńskie, niedaleko Akwizgranu, cieplice z akwizgrańskiemi identyczne, 59—74° C.

Cairo = Kair (Afryka Egipt), St. klim. zimowa, powietrze gorące, umiarkowano wilgotne, rano i wieczór gwałtowny spadek ciepłoty.

Cannes Francyja, tuż nad morzem Śródziemnem, St. klim. zimowa znakomita.

Canstadt Król. wirtemberskie, 218 mtr. n. p. m. solanka O do 2%, 8—20° C. niemiecka St. klim. przejściowa.

Carlsbad = Karlsbad Czechy, 386 mtr. n. p. m. najsłynniejsze cieplice alkaliczno glauberskie, 42—73° C. Dr. Dr. polacy: Hasewicz, Prof. Jaworski, Kretowicz, Rosenberg, Stiche i Tugendhat.

Catania Sycylia, najcieplejsza miejscowość w Europie, St. klim. zimowa.

Charlottenbrunn Szląsk pruski, 440 mtr. n. p. m. szczawa ziemno żelazista.

Churwalden Szwajcaryja, 1217 mtr. n. p. m. St. klim. górska.

Cauterets Francyja, (dep. wysok. Pyrenejów), 992 mtr. n. p. m. słynne cieplice siarczane, 15—55° C.

Ciechocinek Król. polskie, st. k. ż. warszaws. bydgoskiej, solanka 0½—4%, Dr. Dr. Certowicz, Lewenstein, Lubowski, L. Zkł. Pajewski, Ruppert, Stockmann, Tannenbaum i Wolberg.

Cieplice czeskie = Teplitz - Schönau Czechy, 220 mtr. n. p. m. słynne cieplice obojętne, 32—48° C.

Cieplice trenczyńskie = Trenczyn-Trencsin-Teplitz Król. węgierskie, 259 mtr. n. p. m. cieplice siarczane, 38—40° C. L. Dr. Filipkiewicz.

Cieplice warażdyńskie = Töplitz-Warasdin = Warażdyn Kroacyja, 274 mtr. n. p. m. cieplice ziemno siarczane, 57° C.

Colberg = Kołobrzeg Prusy pomorskie, kąpielisko morskie i solankowe, 4—5% soli kuchennej zawierające, wzajemnego połączenia obu rodzajów kąpiel nastręczające.

Contrexeville Francyja (Wogezy), 342 mtr. n. p. m. wybitnie ziemne źródła.

Cranz = Kranzkuhren po polsku **Koło** Prusy zachodnie. 4 mile od Królewca, morskie kąpiele, bardzo uczęszczane przez Polaków.

Cudowa = Kudowa Szląsk pruski, 412 mtr. n. p. m. szczawy alkaliczne. ziemno żelaziste.

Davos dwie obok siebie miejscowości: Davos-Dörfli i Davos am Platz, Szwajcaryja, 1570 mtr. n. p. m. najznakomitsza klimatyczna alpejska zimowa St. przez cały rok do używania. Pensyonat od osoby 10—15 frank. dziennie. Od dwóch lat jest tu dobrze urządzone Sanatorium Dr. Turbanna.

Dieppe Francyja (Normandyja), wyborne morskie kąpielisko.

Driburg Westfalia, 200 mtr. n. p. m. szczawy alkaliczno ziemno żelaziste.

Dorna = Watra zwykle **Dorna**, Bukowina w Karpatach, wysokość n. p. m.? silne szczawy alkaliczno żelaziste.

Druskieniki Litwa (guber. grodzieńska), 17 kilm. od St. k. ż. warszawsko petersburskiej, 200 mtr. n. p. m. solanka 1%, L. L. Bujakowski i Szcepietowski.

Drużbaki, niemiec. **Rauschenbach,** węgiers. **Felsö-Ruszbach,** dwie wsie: Drużbaki niżnie i wyżnie, Węgry (Spiż), wysokość n. p. m.? cieplica wapniowa, 24. 2° C. już w r. 1541 opisana przez Wernhnera, a po polsku w r. 1640 przez Petricego, w 17 wieku przez magnatów polskich licznie odwiedzane.

Eaux-Bonnes Francyja (depart. doln. Pyrenejów), 748 mtr. n. p. m. cieplice siarczane, 32.° C.

Eaux-chaudes Francya (depart. doln. Pyrenejów), 675 mtr. n. p. m. cieplice siarczane, 11—36° C. o 6 klm. od poprzednich odległe.

Elster Saksonija, 457 mtr. n. p. m. alkaliczno słono żelaziste wody, identyczne z Franzensbadem, wyborne balneotechniczne urządzenia, L. Zakl. Dr. Flechsig, znany balneolog, tudzież polak Dr. Błociszewski.

Ems Ks. Nassauskie. 91 mtr. n. p. m. slynne cieplice słono alkaliczne, 28—46° C. nader wielki export ich wód.

Ernsdorf zobacz **Jaworze**.

Euganejskie zdroje Włochy w zachodniej stronie Padwy, dawniejsze podmorskie wulkaniczne wzgórza, ujawniły tu liczne i silne cieplice ziemno słone, 60—70° C. w miejscowościach: Abato, Bataglii i St. Pietro Montagnone.

Fachingen Prusy (okrąg rządowy Wiesbaden), 112 mtr. n. p. m. wyborna czysta alkaliczna szczawa, zamożna w kwas węglowy, mnogo rozsyłana do dyetetycz. i leczniczego użycia.

Falkenstein Prusy (prowincyja Hessen-Nassau), 440 mtr. n. p. m. Sanatorium dla chorych piersiowych, wzorowo urządzone, kierownik Dr. Dettweiler, pensyonat od osoby 7—11 marek dziennie.

Fellathalquellen Karyntyja, 598 mtr. n. p. m. proste alkalicz. szczawy, z niemieckich najzamożniejsze w dwuwęglan sodowy.

Flinsberg Szląsk pruski, 528 mtr. n. p. m. szczawy alkalicz. żelaziste, tudzież St. klim. górska leśna.

Frankenhausen Turyngija, 115 mtr. n. p. m. solanka 2%, Sanatorium dla skrofulicz. dzieci od 2 do 4 lat, za czterotygodniowy pobyt 60 mrk. od chorego.

Franzensbad Czechy, 3½ klm. od m. Eger, zkąd dawna nazwa Eger-Franzensbad, 423 mtr. n. p. m. alkaliczno słono żelaziste szczawy, zamożne w kw. węglowy, wzorowe balneotechniczne urządzenia kapielne. LL. polacy: Dembicki, Kittel i Rosner Jan.

Fürstenhof Styryja, prywatny folwark przy m. Kapfenbergu, 533 mtr. n. p. m. Zkł. hydropatyczny Dra Czerwińskiego, przeważnie przez Polaków uczęszczany, pensyonat 30 do 40 Złr. tygodniowo od osoby.

Gainfahrn przy m. Vöslau pod Wiedniem, 200 mtr. n. p. m. Zakł. hydropatyczny Dra Friedmanna, pensyonat 50 Złr. tygodniowo od osoby.

Gais Szwajcaryja (kant. Appenzell), 935 mtr. n. p. m. najdawniejszy zkł. galaktoterapeutyczny, pensyonat 4—6½ frank. dziennie od osoby.

Gastein = **Wildbad-Gastein** i **Hof-Gastein** po pols. Gastuń Austryja (X. Salzburgskie), 960 mtr. n. p. m. cieplice obojętne 24—48° C. klimat czysto alpejski.

Giesshübl-Puchstein pod Karlsbadem, Czechy, 340 mtr. n. p. m. prosta szczawa alkaliczna, export roczny do dyetetyczn. użytku około 4 milionów flaszek. Jest tu Zkł. hydropatyczny.

Gleichenberg Styryja, 284 mtr. n. p. m. szczawy alkalicz. muryatyczne, klimat łagodny, urządzenia balneotechniczne wzorowe, LL. polacy: Brühl i Bulikowski.

Gmunden Austryja górna, 415 mtr. n. p. m. St. klim. powietrzna letnia, kąpiele solankowe z wody słonej Ebensee. 24% soli kuchen. zawierającej.

Goczałkowice Szląsk pruski, ¼ godz. od St. k. ż. Pszczyny (Pless); 266 mtr. n. p. m. solanka jodobromowa, 3% soli kuchennej, znaczny export stężonej solanki i soli zdrojowej.

Görbersdorf Szląsk pruski, 540 mtr. n. p. m. Sanatorium dla chorych piersiowych, ś. p. Dra Brehmera, obecnie pod kierunkiem Dra Wolffa, cały rok otwarte. Pensyonat czterotygodniowy 300 marek. Obok poprzedniego zakładu jest drugi Dra Römplera nieco tańszy.

Gräfenberg Szląsk austryacki, 580 mtr. n. p. m. przez swego założyciela Priessnitza najdawniejszy i powszechnie znany Zkł. hydropatyczny.

Griess południ. Tyrol, 670 mtr. n. p. m. ½ g. od Botzen, St. klim. zimowa i uzdrowisko winogradowe.

Griesbach W. ks. Badeńskie, 496 mtr. n. p. m. szczawy alkalicz. żelaziste.

Grodzisko Król. pols., St. k. ż. warszaw. wiedeńskiej, wysokość n. p. m.? Zkł. kąpielowo leczniczy, dom zdrowia z wygodami, żywienie dyetetyczne z kuchni zakładu, L. i właściciel Zkł. Dr. Bojasiński, konsultant Dr. Rzeczniowski.

Hall Górna Austryja, 376 mtr. n. p. m. jodobromowa solanka 1%.

Hall austr. Tyrol, 537 mtr. n. p. m. solanka 26%, urządzenia kąpielne liche.

Hall = **Schwäbisch Hall** król. Wirtembergs., 190 mtr. n. p. m. solanka 2.₄%.

Hallstadt Austryja (Salzkammergut przy Ischlu), solanka 27%, wysokość n. p. m.?

Harkany połud. Węgry, wysokość n. p. m.? cieplice siarczane, 62° C. Szczególną własnością tutejszej cieplicy jest wydobywający się z niej tleno siarczek węgla (Kohlenoxydsulfid), który zapalony pali się niebieskawą barwą.

Helgoland wyspa m. północnego, znakomite kąpielisko morskie.

Herkulesbad zobacz **Mehadia**.

Homburg Ks. Nassauskie (okrąg rządowy Wiesbaden), 189 mtr. n. p. m. zdroje żelazisto glaubers. i żelazisto słone, klimat dobry a urządzenia wspaniałe.

Hyeres Françyja, 1 godz. od Toulonu. 100 mtr. n. p. m. St. klm., dzienne wahania ciepłoty gwałtowne, przeto dla chorych piersiowych miejscowość nieodpowiednia.

Inowrocław po niemiecku **Inowrazlaw** Ks. Poznańskie, m. powiatowe, od r. 1876 urządzony Zkł. silnych kąpiel solankowych 25%. własność Towarzystwa akcyjnego, zawiązanego staraniem Dr. Dr. Wilkońskiego, Grabowskiego i Rakowskiego.

Interlaken Szwajcaryja (kant. Bern), 568 mtr. n. p. m. St. klim. podalpejska i uzdrowisko galaktoterapeutyczne.

Ischl Austryja (Salzkammergut), 484 mtr. n. p. m. solanka 24%. klimat łagodny, wilgotno ciepły.

Iwonicz Galicyja, St. k. ż. transwersalnej, 410 mtr. n. p. m. szczawy jodobromowo słone, opisywane od r. 1630, około 400 pokojów gościnnych, 3 gmachy łazienkowe z 114 wannami do kąpieli. zdrój Bełkotki słynny gazem bagiennym łatwo zapalnym, L. Zkł. Dr. Dembicki, tudzież Dr. Kaden.

Jastrzębie niemiec. **Königsdorf-Jastrzemb** Szląsk pruski, 250 mtr. n. p. m. wody słone brom zawierające.

Jaszczurówka Galicyja w Tatrach przy Zakopanem, adtynencya wsi Poronina, 908 mtr. n. p. m. jedyna polska ciepłica obojętna 21° C. kąpiele w zbiorniku, hotel wygodnie urządzony. W b. r. miał tu powstać Zkł. hydropatyczny pod kierunkiem Dra Chwistka.

Jaworze niemiec. **Ernsdorf** Szląsk austryjacki u stóp Beskidu, 1 mila od Bielska, 360 mtr. n. p. m. Zkł. wodoleczniczy i żętyczny, kierownik Dr. Kowalski.

Johanisbad Czechy, 600 mtr. n. p. m. cieplice obojętne 29° C. St. klim. powietrzna letnia.

Juliushall Brunświk, 317 mtr. n. p. m. solanka 6%, St. klimatycz. powietrzna na lato.

Karlsbad zobacz **Carlsbad**.

Kaltenleutgeben Austryja, 2 godz. od Wiednia, pierwszorzędny w Austryi Zkł. hydropatyczny, własność Prof. Dra Winternitza, mogący współcześnie pomieścić około 900 chorych, racyonalnie i wzorowo prowadzony, pensyonat od osoby 50 Złr. tygodniowo.

Kamionka Podole rosyjs. miasteczko nad Dniestrem, jedyne polskje uzdrowisko winogradowe.

Kissingen Bawaryja, 190 mtr. n. p. m. pierwszorzędne zdrojowisko pod względem balneotechn. urządzeń i komfortu, znakomite szczawy żelazisto słone, 10—20° C. L. Dr. Chłapowski.

Kołobrzeg zobacz **Colberg**.

Königswart Czechy, 1 godz. od Maryenbadu, 632 mtr. n. p. m. szczawy alkalicz. żelaziste w kw. węglowy zamożne.

Kösen Prusy (prow. saska), 110 mtr. n. p. m. solanka 5%, zamożna w siarkany alkaliczne i wapniowe, uznana za północno niemiecki ogródek dziecięcy.

Köstritz Saksonija, 170 mtr. n. p. m. 22% solankowe kąpiele, tudzież gorące piaskowe, tak urządzone, iż chory leżąc, na świeżem powietrzu może przebywać.

Korytnica Węgry, komilat liptowski, w Karpatach, 796 mtr. n. p. m. zdroje ziemno żelaziste, klimat iście karpacki.

Krankenheil przy Tölz (górna Bawaryja), 666 mtr. n. p. m. jodosodowo siarczane zdroje, z których przyrządzane kąpielę wzmacniają solą zdrojową i takimże mydlem, bywają zazwyczaj zastosowane zbyt goraco i długo.

Krapina-Töplitz Kroacyja, 160 mtr. n. p. m. cieplice obojętne 41—43° C.

Krasnobród w. Król. polskie, gub. lubelska, pow. zamojski, St. k. ż. nadwiślańskiej Rejowiec. od r. 1888 Zkł. kumysowy i uzdrowisko klimatyczne z pensyonatem dla chorych piersiowych, utrzymanie miesięczne z kumysowem leczeniem od 75 do 100 r. s. L. L. Zkł. Dr. Dr. A. Rose i Skłodowski.

Kranz zobacz **Cranz**.

Kreuth Bawaryja, 812 mtr. n. p. m. pierwszorzędny zakład galaktoterapeutyczny niemiecki, idyliczne położenie, pyszne lasy, najstaranniejsze promenady wolne od kurzu, klimat ostry, wahania dziennej ciepłoty gwałtowne, wyborna żętyca.

Kreuznach Bawaryja, 106 mtr. n. p. m. słaba solanka, odrobinę jodku i bromku sodu zawierająca, o ciepłocie 8—30° C. zasilana 6 źródłami slonemi, pochodzącemi z miejscowości Münster am Stein, o 25 minut od Kreuznach odleglej, ogromny export wyrabianego ługu i soli zdrojowej.

Krondorf Czechy, 1 mila od Karlsbadu. prosta szczawa alkaliczna, corocznie około 1 miliona flaszek do dyetetycznego użycia rozsyłana.

Krynica Galicyja, St. k. ż Muszyna-Krynica, 589 mtr. n. p. m. z filialnym zdrojem w Słotwinach, nadto zakład hydropatyczny pod kierunkiem Dra Ebersa, z pensyonatem od osoby dziennie 5—7 Złr. tudzież zakład dyetetyczny własność Dra Skórczewskiego, za opłatą tygodniową od osoby 24—42 Złr., 18 zdrojów szczawy alkaliczno ziemno żelazistej, bardzo zamożnej w kw. węglowy, wzorowe urządzenia balneotechniczne kąpieli: mineralnych, borowinowych i suchych gazowych, L. Zkł. Dr. Kopff, nadto Dr. Dr. Askenazy, Blatteis, Lorentski i Mars, 1200 pokojów gościnnych, 2 gmachy łazienne o 100 wannach. klimat podalpejski, na miejscu wyrób pastylek krynickich i wyciągu z igliwia świerkowego na kąpiele balsamiczne. Zakład kąpielny od r. 1793 istniejący.

Krzeszowice w ks. Krakowskiem. St. k. ż. 24 kilm. od Krakowa, zakład kąpielny wód siarczanych, L. Zkł. Dr. Dura.

Kudowa zobacz **Cudowa**.

Kulaszne Galicyja, 3 mile od m. Sanoka, Zkl. żętyczny malo uczęszczany. wysokość n. p. m.?

Landeck Szląsk pruski, 452 mtr. n. p. m. cieplice obojętne 22—29° C nieco siarkowodu i siarczku sodu zawierające, L. Zkł. Dr. Ostrowicz.

Langenbrücken W. ks. Badeńskie, 138 mtr. n. p. m. zimne wody siarczane.

Levico Tyrol południowy, 533 mtr. n p. m. zdroje z siarkanem żelaza, zawierające niedokwas miedzi i arsen, używane przeważnie do rozsyłki.

Libawa kąpielisko morskie w Bałtyku.

Lipik Slawonija, 158 mtr. n. p. m. alkal. muriat. jodowa cieplica, 46—63° C.

Lippspringe Prusy (Westwalija), 126 mtr. n. p. m. wody ziemno żelaziste, tutejsze gazy źródlane: z tlenu, azotu i kw. węglowego złożone, używane są do wziewań.

Lubień Galicyja, 3 mile od Lwowa, 275 mtr. n. p. m. bardzo obfite zimne źródła siarczane. Zakład kąpielny od r. 1794 istniejący. Lekarz Dr. Sztembarth.

Lubownia nowa Węgry (Spiż), 556 mtr n. p. m. w pięknym i rozległym parku, szczawy alkalicz. ziemno żelaziste. Tutejszy zamek pamiętny przytułkiem Jana Kazimierza i wytchnieniem J. Sobieskiego w powrocie z pod Wiednia

Madeira północ. Afryka z m. Funchal, słynna St. klim. południowa wilgotno gorąca, pobyt tu zwykle wymagany do 2 lat, pensyonat najtańszy tygodniowo 12—15 funt. szterl. od osoby.

Maryenbad Czechy, 640 mtr. n. p. m. położenie zakładu idyliczne, klimat wilgotny, ranki i wieczory chłodne, alkaliczno glauberskie zimne zdroje w g. węglowy zamożne, wzorowe urządzenia balneotechniczne, L. Zkl. Prof. Kisch, znany balneolog, L. L. polacy: Dobieszewski, Jaroszyński i Kaufmann.

Mehadia = Herkulasbad przy **Mehadyi** Węgry (Banat), 174 mtr. n. p. m. Słynne cieplice siarczane 39—44° C.

Meinberg w ks. Lippe-Detmold. 210 mtr. n. p. m. ziemno i słono siarczane zdroje, kąpiele: siarczano mułowe i gazowe.

Mentona = Mentone połud. Francyja, 1 godz. k. ż. od Nizzy, w zatoce genueńskiej, St. klim. nader korzystnie położona, umiarkowano wilgotna a bardzo ciepła, pensyonat dziennie od osoby 10 franków.

Meran wraz ze sąsiedniemi gminami: Ober- i Untermais tudzież Gratsch, połud. Tyrol, 319 mtr. n. p. m. Uznana i znakomita St. klim. zimowa, w pensyonatach wyborna kuchnia, 4—5 Zlr. dziennie od osoby, wiosną leczenia galaktoterapeutyczne, jesienią winogradowe. Lekarz polak Dr Brühl.

Mergentheim król. Wirtembergskie 191 mtr. n. p. m. Zakład od miasta 1000 kroków odległy, od swego zdroju Carlsquelle, nazwany Carlsbadem, ma wodę słono gorzką, którą w podparowanym stanie na handel rozsyłają.

Misdroy Pomeranija, dobre i ulubione kąpielisko morskie, lecznica prywatna dla zołzowych dzieci.

Mondorf W. ks. Luxemburgskie, 198 mtr. n. p. m. 1—5%. cieplica bromowo solankowa, 24° C. przeważnie na kąpiele używana.

Monsummano Włochy (prowincyja Lucca), oprócz cieplic siarczanych 40—50° C., posiada grotę z naturalną parą, służącą na kąpiele gazowo parowe.

Mont-Dore Francyja (depart. Puyde Dome), 1046 mtr. n. p. m. klimat zmienny i ostry, cieplice solankowe 42—45° C. ze śladem arsenu.

Montreux Szwajcaryja (nad jeziorem Genewskiem kant. Waadt), wspólna miejscowość z 20 sąsiednich gmin złożona, 979 mtr. n. p. m. St. klim. zimowa, o wiele chłodniejsza jak Meran. Zetyczne tudzież winogradowe leczenia.

Morszyn Galicyja (obwód Stryjski), 316 mtr. n. p. m. oprócz słonych zdrojów, znakomite słono gorzkie źródło, wyrób

odnośnej soli zdrojowej do picia i na kąpiele, zakład zdrojowy jest własnością „Towarzystwa lekarzy galicyjs“ stanowiąc fundusz wdów i sierót pozostałych po lekarzach. L. Zkł. Dr. Medwey.

Nałęczów Król. polskie, o 10 kilm. od Lublina, zdroje ziemno żelaziste, skąpo w kwas węglowy, zakłady: kąpielny, hydropatyczny (przeważnie) i kumysowy. pensyonat dziennie $3^1/_2$ do 5 r. s. od osoby, Dr. Chmielewski Dyrektor Zkł. tudzież Dr. Dr Chełchowski, Doliński i Nussbaum jako specyaliści.

Nauheim X. Hessen-Darmstadt, 140 mtr. n. p. m. najsilniejsza niemiecka cieplica solankowa, nader zamożna w kw. węglowy, 35° C. położenie rozkoszne, urządzenia balneotechniczne wyborne.

Nenndorf Prusy (prowincyja Hessen-Nassau), 71 mtr. n. p. m. zimne wody siarczane, z niemieckich najsilniejsze, tudzież solanka 6%. wzorowe urządzenia balneotechniczne.

Nervi Włochy przy Genui, St. klim. południowa, pensyonat 10—12 frank. dziennie od osoby.

Neuenahr Prusy nadreńskie, 87 mtr. n p. m. cieplice alkaliczne 20—40° C. analogiczne z Ems i Vichy, klimat łagodny.

Niekłań Król. polskie, St. k. ż. iwanogrodzko-dąbrowskiej tegoż nazwiska. świeżo otwarty Zkł. hydropatyczny w willach hr. Platera, okolica leśna, kierownik Dr. Misiewicz.

Niemirów Galicyja (obwód żółkiewski), zimne siarczane źródło. zakład kąpielny opuszczony.

Niederlangenau Szląsk pruski, 359 mtr. n. p. m. szczawa alkaliczno żelazista.

Niederselters zobacz **Selters**.

Nizza = **Nice** Francyja (depart. Alp morskich), tuż przy morzu Śródziemnem, ulubiona St. klimat. południowa, umiarkowano wilgotno ciepła, pensyonat od 10 do 20 frank. dziennie, L. polak Dr. Tymowski.

Norderney Prusy (Hanowers.), wyspa m. północnego, najznakomitsze niemieckie kąpielisko morskie, lecznica dla zołzowych chorych, pensyonat w hotelach 50 marek tygodniowo od osoby.

Nowe Miasto nad Pilicą Król. pols. gubernija Piotrowska, Zakład wodoleczniczy Dra Bilińskiego, pensyonat od 2 r. 20 k. do 3 r. s. dziennie od osoby, L. L. Dr. Dr. Niedzielski i Pawiński.

Obersalzbrunn Szląsk pruski, 380 mtr. n. p. m. szczawy słono-alkaliczne, galaktoterapija, klimat przyostry i wilgotny, pobyt tani.

Oynhausen = **Rehme-Oynhausen** Prusy (Westfalija), 134 mtr n. p. m. cieplice slone w kw. węglowy zamożne, 26—31° C. 3% do 9% soli kuchennej zawierające.

Ostenda = **Ostende** Belgija, najwięcej uczęszczane kąpielisko morskie, wspaniałe i zbytkowne urządzenia, pobyt drogi, Zakład zbyt ruchliwy i bez spokoju.

Palermo stolica Sycylii, krajobraz pyszny, bogatą roślinnością umajony, klimat ogółem wilgotno ciepły, St. klimat. południowa, pensyonat w hotelu 15 lir. dziennie.

Pau Francyja (depart. niższych Pyrenejów), 207 mtr. n. p. m. St. klimatycz. zimowa, cieplejsza o 2° C. od Meranu. pensyonat 10 frank. od osoby dziennie.

Petersthal W. ks. Badeńskie, 421 mtr. n. p. m. jedna z t. z. Kniebisbäder, najznakomitsze szczawy alkalicz. ziemno żelaziste.

Pfäfers zobacz **Ragatz-Pfäfers**.

Plombiérs Francyja (Wogezy), 421 mtr. n. p. m. liczne źródła cieplic obojętnych od 19 do 69° C. kąpiele wybornie urządzone.

Pontresina Szwajcaryja (kant. Graubinden), 1828 mtr. n. p. m. Schronisko letnie, mimo wielkiego wyniesienia, klimat łagodny, liczne hotele i pensyonaty. od 6 do 10 frank. dziennie od osoby.

Pustomyty Galicyja, 1 mila ode Lwowa, wody siarczane zimne, od r. 1879 skromny zakładzik zdrojowo kapielny.

Pyrmont ks. Waldeck, 130 mtr. n. p. m. liczne źródła trzech rodzajów: proste szczawy, wody słone 4%, a najważniejsze silne żelaziste zdroje, bardzo zamożne w kwas węglowy, pobyt drogi.

Piszczany = **Pystjan** Węgry (komitat Neutra), 135 mtr. n. p. m. Cieplice siarczane 57—73° C. Tutejszy muł zdrojowy terapeutycznie ważny i bardzo używany na kąpiele.

Rabka Galicyja, St. k. ż transwersalnej, 500 mtr. n. p. m. najsilniejsze z europejskich zdroje słono jodobromowe, w tutejszym zakładzie jest od r. 1887 filia Szpitala św. Ludwika dla chorych dzieci, na miejscu wyrób soli zdrojowej i ługu, klimat podgórski, powietrze czyste, L. Zkł. Dr. Głuchowski, Dr. Dr. Piątkiewicz i Porembowicz.

Ragatz-Pfäfers Szwajcaryja (kant. St. Gallen), dwa zdrojowiska: Pfäfers 685 mtr. a Ragatz 521 mtr. n. p. m których cieplice obojętne 38° C. służą wspólnie do użycia, pensyonat od 7 do 10 frank. dziennie. Ragatz zajmują osoby zamożne; zaś Pfäfers stanu średniego, spokoju szukające.

Rehme zobacz **Oeynhausen**.

Reichenhall Bawaryja, 457 mtr. n. p. m. podalpejskie zdrojowisko, stosunki klimatyczne pomyślne, dobra solanka 21% do kąpiel, tudzież zdrój pitny solankowy (Trinksoole) i woda gorzka przyrządzana z żoły reichenhalskiej, g. kw. węglowym wysyconej, nadto wyborna żętyca i soki ze świeżych ziół wyciśnione, jakoteż znakomity zakład aeropneumatyczny i inhalacyjny do wziewań solankowych i balsamicznych (własność Macka) pod kierunkiem znakomitego pneumoterapeuty Dr. G. Liebiega będący, a drugi zakład inhalacyjny (własność Lehmanna) urządzony według systemu Jahra, służą za środki kuracyjne. Ogółem urządzenia balneotechniczne wzorowe, między lekarzami zdrojowemi polak Dr. Zygm. Goldschmidt.

Reinerz Szląsk pruski, 558 mtr. n. p. m. zdroje ziemno alkal. żelaziste, wyborna żętyca, klimat górski, kąpiele: mineralne, wodne i borowinowe znakomicie urządzone.

Roncegno polud. Tyrol, 535 mtr. n. p. m. zdrój arsenowo żelazisty, do picia i do kąpiel na miejscu używany.

Römerbad połud. Styryja, 237 mtr. n. z. m. obojętne cieplice 36—38° C. klimat łagodny.

Royat Francyja (depart. Puy de Dome), 450 mtr. n. p. m. cieplice alkaliczno muryatyczne, 20—35° C. klimat dosyć ostry, częste deszcze i burze, pobyt bardzo drogi, zdrojowisko od arystokracyi wielce uczęszczane, urządzenia balneotechniczne znakomite.

Rożnów = Rożnau Morawija, 400 mtr. n. p. m. zakład żętyczny, dosyć uczęszczany, liche urządzenia.

Rymanów Galicyja, (obwód sanocki). St. k. ż. transwersalnej, 3 zdroje szczawy alkaliczno słono jodobromowej, od r. 1881 zakład kąpielny, wyrób soli zdrojowej, podczas lata kolonija wakacyjna dla ubogich dzieci ze Lwowa, L. Zkł. Dr. Dukiet, nadto Dr. Krzyżkowski.

Saidschütz Czechy, zdrój wody gorzkiej mnogo rozsyłanej.

St. Honore Francyja, 272 mtr. n. p. m. cieplice siarczane, 26—31° C. Wspaniałe balneotechniczne urządzenia.

St. Sauver Francyja, 770 mtr. n. p. m. cieplice siarczane, 20—34° C. Najliczniej uczęszczane francuskie zdrojowisko.

St. Moritz Szwajcaryja (kant. Graubünden), 1856 mtr. n. p. m. St. klim. alpejska i zakład silnych zdrojów żelazistych, bardzo zamożnych w kw. węglowy.

Salzbrunn = Obersalzbrunn Szląsk pruski, 380 mtr. n. p. m. szczawy słono alkalicz. i żelaziste, nadto środki galaktoterapeutyczne, znaczna rozsyłka tutejszych wód, urządzenia znakomite, tani pobyt.

Salzschlirf Prusy (prow. Hessen-Nassau), 240 mtr. n. p. m. jodobromowa solanka 1%, w kw. węglowy zamożna, tudzież zdrój gorzki sodowo siarczany.

Salzungen ks. Sasko-Meiningen, 250 mtr. n. p. m. silne solanki 26%, korzystne klimatyczne położenie uczyniło to zdrojowisko niezmiernie ulubionem letniem schroniskiem dla osób zołzowych i niezytom podlegających.

San-Remo Włochy (Riviera di Ponente) w zatoce genueńskiej, St. klim. południowa, która co do ochrony od wiatrów i jednostajności ciepłoty powietrznej przewyższa: Nizzę, Cannes i Hyeres. Uzdrowisko klim. zbyt świeże, stąd wiele do życzenia pozostawia, pensyonat w hotelach 10—12 frk. dziennie od osoby.

Saxon = Saxon les Bains Szwajcaryja (kant. Wallis), 620 mtr. n. p. m. klimat niezdrowy, cieplice jodowe 25° C. pensyonat od 5 do 12 fr. dziennie od osoby.

Schinznach Szwajcaryja (kant. Aargau), 343 mtr. n. p. m. klimat łagodny, cieplice ziemno siarczane 28—34° C. nadto zdrój jodowy z Wildegg, ulubiony zakład od zamożnych, wyborne urządzenia balneotechniczne, L. Zkł. Dr. Tymowski.

Schlangenbad Prusy (prow. Hessen-Nassau), 313 mtr. n. p. m. cieplice obojętne 32° C.

Schwalbach = Langenschwalbach, 282 mtr. n. p. m. silne szczawy alkal. żelaziste, wyborne urządzenia balneotechniczne, mnoga rozsyłka wód tutejszych.

Szmeks = Schmecks i **Neu Schmecks** po węgiers. Tatra-Füred, Węgry, 1011 mtr. n. p. m. ulubiona węgierska St.

klim.-górska, Zkł. hydropatyczny, lecznica dla chorych piersiowych na wzór w Davos niedawno tu zaprowadzona, pobyt drogi.

Selters = **Niederselters** Prusy (prow. Hessen-Nassau), wieś, szczawa alkaliczna, export roczny około 4 miliony flaszek, Zkł. zdrojowego tutaj niema.

Sławinek Król. polsk. pod Lublinem, wody alkaliczno ziemno żelaziste słabe, pozbawione gazu kwasu węglowego, skromny zakładzik zdrojowo kąpielowy, L. Zkł. Dr. Olechowicz.

Sławuta Wołyń, St. k. ż. brzesko-kijowskiej, St. klimat. leśna i zakł. kumysowy, lecznica dla chorób piersiowych pod światłym kierunkiem Dra Dobrzyckiego, Dr. Przesmycki konsultant, pensyonat 6-cio tygodniowy 130 r. s. od osoby.

Słotwiny zobacz **Krynica**.

Soden Prusy (prow. Hessen-Nassau), 142 mtr. n. p. m. klimat łagodny, liczne źródła wód słonych w kw. węglowy zamożnych, 15—30° C. wyborne balneotechniczne urządzenia, pensyonat 36—45 mrk. tygodniowo od osoby.

Solec Król. polskie (powiat Stopnicki), wieś, zdrój zimny alkal. słono siarczany, z krajowych najsilniejszy co do siarkowodu i połączek siarki, niesłusznie opuszczony, L. L Dr. Dr. Daniewski i Siarczyński.

Spaa = **Spa** Belgija, 250 mtr. n. p. m. wytworny zakład kąpielny silnych wód alkalicz. żelazistych, w kwas węglowy zamożnych, dawniej od arystokracyi licznie odwiedzany, obecnie po zniesieniu banku gry mało uczęszczany, opłata czyli taxa zdrojowa na sezon od 50 do 100 frk. w miarę ilości osób.

Steben = **Untersteben** Bawaryja (okrąg rządowy Oberfranken), 750 mtr. n. p m. najwyżej położone niemieckie zdrojowisko wód żelazistych, w kw. węglowy zamożnych, pobyt tani.

Swoszowice Galicyja, 10 kilom. od Krakowa, St. k. ż. transwersalnej, dawniej słynne kopalnie siarki, zimne wapniowo siarczane zdroje ze zakładem kąpielnym, od niedawna restytuowanym, L. Zkł. Dr. Skrzyński.

Szczawnica Galicyja (obwód Nowo-Sandecki), 332 mtr. n. p. m. wieś, 42 kilm. od St. k. ż. transwersalnej Stary Sącz, składa się ze Szczawnicy niżnej i wyżnej tudzież ze środkowej adtynencyi zwanej Miodziuś, klimat podgórski, zdrojowisko jest obecnie własnością Akademii Umiejętności, szczawy słono alkaliczne, bogate w kwas węglowy a z europejskich najzamożniejsze w dwuwęglan sodowy, ma: filialny zakład zdrojowo kąpielny na Miodziusiu, Zkł. hydropatyczny własność Dra Kołączkowskiego i Zkł. inhalacyjny spadkobierców Dra Janochy, coroczny export wód około stotysięcy flaszek. L. Zkł. Dr. Ściborowski, nadto Dr. Dr. Doskowski, Gluziński, Hammerschlag, Kołączkowski, Kruszyński, Nieszkowski i Zaremba.

Szkleno Węgry, 1 godz. od Schemnitz, ziemne cieplice 30—56° C.

Szliacs Węgry (komitat Sohl), 300 mtr. n. p. m. proste ciepłe wody żelaziste 11—31° C. w kw. węglowy zamożne.

Szkło Galicyja, 35 kilom. ode Lwowa, zimne wody siarczane, wysokość n. p. m.? ma 2 Zkł. kąpielne: wojskowy i cywilny,

urządzenia nędzne. Najpierwsza jego monografija Dra Erazma Syxta: „O cieplicach we Szkle wydana w r. 1527.“

Tarasp-Schuls Szwajcaryja (kanton Graubünden), 1300 mtr. n. p. m klimat alpejski, bogaty zasób źródeł mineralnych: glauberskich i szczaw żelazistych, zamożnych w kw. węglowy, dojazd utrudniony, pensyonat 6—10 frk. dziennie od osoby.

Töplitz-Schönau zobacz **Cieplice czeskie**.

Trenczyn zobacz **Cieplice trenczyńskie**.

Truskawiec Galicyja, wieś 8 kilom. od m. Drohobycza, St. k. ż. transwersalnej, 400 mtr. n. p. m. Zkł. własność Spółki obywatelskiej jest obecnie w toku rzetelnych ulepszeń balneotechnicznych, rozmaite zdroje mineralne: solanka 25%, 3 źródła słonoglauberskie i szczawa magnowo alkaliczna, borowina o cennych własnościach, L Zkł. Dr. Plech nadto Dr. Dekański.

Tüffer Styryja, 215 mtr. n. p. m. cieplice obojętne 35—39° C.

Vals Francyja (depart. Ardèche), 10 zdrojów alkalicznych, do wód Vichy składem chemicznym bardzo zbliżonych, lubo zimniejszych, 13—16° C. mających, export tych wód wielki, pobyt tańszy jak w Vichy.

Vevey Szwajcaryja nad jeziorem genewskim, 380 mtr. n. p. m. St. klim. podalpejska, dobra na wiosnę i jesień, nieodpowiednia na zimę dla chorych piersiowych, leczenia winogradowe, pensyonat 7—15 frank. dziennie od osoby.

Vichy Francyja (depart. Allier), 230 mtr. n. p. m. najznakomitsze zdrojowisko francuskie, cieplice alkaliczne, 12—44° C. wspaniałe balneotechniczne urządzenia, ogromny wyrób soli zdrojowej i pastylek, pobyt drogi, rozsyłka wód corocznie do 3 milionów flaszek.

Vöslau pod Wiedniem. cieplice obojętne, 24° C. wielce uczęszczane przez zamożnych, przedewszystkiem płeć żeńską, tudzież leczenia winogradowe.

Warmbrunn Szląsk pruski, 325 mtr. n. p. m. cieplice obojętne, 35—38° C. Urządzenia balneotechniczne dobre.

Warażdyn zobacz **Cieplice warażdyńskie**.

Wenecyja morskie miasto nad Adryatykiem, zaledwo bardzo mało ponad poziomem morza na wyspach i piaszczystych ławicach zbudowane, St. klim. zimowa, średnio ciepła, wilgotna, wolna od kurzu i wichrów, słoneczna. Średnia zimowa ciepłota o 1½ do 2° C. wyższa jak w Meranie lub w Montreux. Styczeń i Luty są na pobyt najodpowiedniejsze. Ujemną stronę stanowi niedobre woda do picia, jesienią są tu dobre morskie kąpiele na Lido, pensyonat 7 frk. dziennie od osoby.

Weilbach Prusy (prow. Hessen-Nassau), 137 mtr. n. p. m. zimne wody alkaliczno siarczane, tudzież zdrój sodowolitowy.

Wiesbaden Prusy, stolica ks. Nassauskiego, 117 mtr. n. p. m. cieplice solankowe, 50—68° C. nietylko na kąpiele ale i do picia zastosowane, 900 gabinetów łaziebnych, zdrojowisko używane za stacyę klim. wiosną, jesienią nawet i przez zimę, najliczniej uczęszczane niemieckie uzdrojowisko, urządzenia kąpielne i na zimę, pensyonat od osoby miesięcznie od 100 mrk. i wyżej, są tu i leczenia winogradowe.

Wildbad król. Wirtembergskie, 400 mtr. n. p. m. obojętne cieplice, 33—37° C. używane na kąpiele i do picia, urządzenia balneotechniczne wyborne, pensyonat 5 do 8 marek dziennie od osoby.

Wysowa Galicyja (obwód jasielski), od r. 1882 zakład zdrojowo kąpielny, szczawy słono alkalicz. żelaziste, urządzenia zbyt skromne, L. Zkl. Dr. Natter.

Zakopane Galicyja, wieś w Tatrach, 942 mtr. n. p m od st. k. ż transwersalnej Chabówka o 43 kilom odległe, z inicyatywy i staraniem nieodżałowanej pamięci Dra Chałubińskiego St. leczniczo klimatyczna, klimat górski, korzystne na pobyt dla dotkniętych malaryą lub usposobionych do suchot płucnych, ale do przezimowania chorych są tu zbyt prymitywne urządzenia, 2 Zkł. hydropatyczne: Dra Chramca i Dra Piaseckiego L. Stacyi Dr. Chwistek. Najwłaściwsze ocenienie Zakopanego jest w broszurce Dra Ponikły „Zakopane, Kraków 1890."

Zaizon Siedmiogród, 2 mile od Kronstadtu, 548 mtr. n. p. m. zdroje alkal. muryatyczno jodowe.

Zoppot = Sobótka Prusy. 12 kilom. od Gdańska, kąpielisko morskie od polaków licznie uczęszczane.

Żegiestów Galicyja (obwód sandecki), St. k. ż. transwersalnej, wysokość n. p. m.? Szczawy alkal. ziemno żelaziste, tudzież rzeczne kąpiele w Popradzie, L. Zkł. Dr. Zgórski, nadto Dr. Szczepański.

Następujące publikacye są do nabycia w księgarniach:

D. E. Friedleina, G. Gebethnera i Sp., St. Krzyżanowskiego w Krakowie,
G. Gebethnera i Wolffa w Warszawie
i J. K. Żupańskiego w Poznaniu.

(Publikacye * oznaczone zupełnie wyczerpane).

			Cena zł. ct.
1.	**Dr Zieleniewski Michał.**	Rys Balneotechniki na użytek właścicieli i zarządów zdrojowisk, tudzież lekarzy zdrojowych (z rycinami). Warszawa. 1890, lex. form. str. 45, nl. 2.	1·—
2.	—	Sprawy polskich zakładów zdrojowych. Wyd. III przerobione i uzupełnione. Lwów. 1889, w 8-ce, str. 53 (z tablicą)	—·60
3.	—	Słownik bibliograficzno-balneologiczny polskich zakładów: zdrojowo-kąpielowych, wodoleczniczych, klimatycznych, żętycznych, kumysowych i kefirowych. Kraków, 1889. Wyd II. przerobione, powiększone i uzupełnione w 8-ce, str. X i 170	2·—
4.	—	Nowootworzona stacya klimatyczno-lecznicza w Zakopanem. Z 2-ma rysunkami W. Eliasza. Warszawa, 1888, w 8-ce, str. 8	—·20
5.	—	Sprawy naglące polskich zakładów zdrojowych: I. Czego najpilniej potrzeba ku ulepszeniu polskich zdrojowisk? II. Czy drogo, czy tanio w polskich zdrojowiskach? Wyd. II powiększone. Warszawa, 1888, lex. form. str. 26	—·50
6.	—	Rys Balneoterapii. Kraków, 1886, w 8ce w., str. 391	5·50
7.	—	Nasze wody mineralne i zakłady zdrojowo-kąpielowe. (Opis: Iwonicza, Krynicy, Lubienia, Rabki i Truskawca). Lwów, 1886, w 8-ce m., str. 68 . . .	—·40
8.	—	Sztuczne wody mineralne i krajowe ich fabryki. Warszawa, 1885, w 8-ce w., str. 8	—·20
9.	—	Treść zasad Hydroterapii z dołączeniem opisu ojczystych zakładów wodoleczniczych. Warszawa, 1884, lex. form., str. 31	—·50
10.	—	Illustrowana pamiątka z Krynicy, (z 10 illustr.). Kraków, 1883, in 4^0, str. 22	1·—

		Cena zł. ct.
11.	**Dr Zieleniewski Michał.** Illustrowany opis c. k. Zakładu zdrojowego w Krynicy. Kraków, 1880, w 8-ce, str. 75	—·50
*12.	— O ruchu i rozwoju c. k. Zakładu zdrojowego w Krynicy od r. 1873 do 1877. Kraków, 1879, w 8-ce w. str. 68	—.—
13.	— *Sources minerales et Etablisement imper. royal des bainns de Krynica.* Cracovie, 1878, in 16⁰ str. 16 .	—·20
*14.	— Zbiór wiadomości o Krynicy obejmujący: I. Opis c. k. Zakładu zdrojowego w Krynicy. II. Materyały do historyi tamtejszego Zakładu zdrojowego. III. Pogląg na rozwój c. k. Zakładu zdrojowego w Krynicy od r. 1857 do 1873. Kraków, 1877, in 4⁰, str. 78	—·—
*15.	— Przyczynek do Hydrologii Krynicy. Kraków, 1877, w 8-ce, str. 16	—·—
*16.	— Materyały do historyi c. k. Zakładu zdrojowego w Krynicy. Wyd. I. Kraków 1876, in 4⁰, str. 23. Wyd. II. Warszawa, 1876, w 8-ce, str. 36 . . .	—·—
17.	— *Ueber die Krynicaer Pastillen.* Wien, 1874, 8⁰, II Aufl. Wien, 1881, 8⁰, p. 7	—·10
*18.	— Pogląd na rozwój c. k. Zakładu zdrojowego w Krynicy w ciągu ubiegłych lat 17 (1857—1873). Warszawa, 1875, w 8-ce, str. 63	—·—
*19.	— Минеральные Источники лечебнаго Заведенiа въ Крыницѣ. Варшава in 4⁰, (z illustr.) 1875 .	—·—
20.	— Krynica. Czasopismo poświęcone ojczystym zakładom zdrojowym. Rocznik I (dwutygodnik). Kraków, 1873, in 4⁰. „ II „ „ 1874, „ . „ III (tygodnik). „ 1875, „ „ IV „ „ 1876, „ „ V „ „ 1877, „ (Pięć roczników oprawne)	2·—
*21.	— Zakłady zdrojowo-kąpielowe Galicyi. Warszawą, 1873, w 8-ce. (Opis: Jaszczurówki, Iwonicza, Krynicy, Lubienia, Rabki, Swoszowic, Szczawnicy, Truskawca i Żegiestowa)	—·—
22.	— Rys Balneologii powszechnej. Warszawa, 1873, w 8-ce str. 379	1·20
*23.	— Pięć obrazów z dorocznego stanu i postępu zdrojowiska w Krynicy od r. 1867 do 1871. Serya III. Kraków, 1872, w 8-ce, s. 95.	—·—
*24.	— *Bemerkungen über Entwickelung der wiehtigeren polnischen Brunnenanstalten in den letzt verflossenen Jahren. (Inhalt: Bóbrka, Busko, Ciechocinek, Druskieniki, Jaszczurówka, Iwonicz, Krynica, Lubień, Rabka, Solec, Swoszowice, Szczawnica, Truskawiec und Żegiestów).* Wien, 1872, 8⁰ maj., str. 33 . .	—·—

Cena zł. ct.

*25. **Dr Zieleniewski Michał.** Illustrowany opis zakładów zdrojowo-kąpielowych w Galicyi istniejących. (Opis: Krynicy, Iwonicza, Swoszowic, Jaszczurówki, Rabki, Lubienia, Truskawca, Żegiestowa i Szczawnicy). Lwów, 1872, 4⁰ . . . . —·—

26. — Sztuczne utwory wód mineralnych Dra Ewicha. Warszawa, 1870, w 8-ce, str. 8 . . . . —·10

27. — Przetwory lekarskie ze słodu Dra Lincka do kuracyj sezonowych. Warszawa, 1870, w 8-ce, str. . . —·20

28. — O kołaczykach krynickich (Pastilles de Krynica). Wydanie III. Kraków, 1881, w 8-ce, str. 9 . . . —·10

*29. — Illustrowany przewodnik w podróży do Iwonicza. Kraków, 1869, in 16⁰ . . . . —·—

*30. — Illustrowany przewodnik w podróży do Krynicy. Kraków, 1869, in 16⁰ . . . . —·—

*31. — Illustrowany przewodnik w podróży do Szczawnicy. Kraków, 1869, in 16⁰ . . . . —·—

32. — Przyczynek do historyi c. k. Zakładu zdrojowego w Krynicy. Warszawa, 1869, w 8-ce, str. 12 . . —.10

*33. — Pogląd na rozwój c. k. Zakładu zdrojowego w Krynicy w ciągu ostatniego dziesięciolecia od r. 1857 do 1866. Warszawa, 1867, w 8-ce, str. 29 . . . —·—

*34. — Pięć obrazów z dorocznego stanu zdrojowiska w Krynicy od r. 1862 do 1866. Serya II. Kraków, 1867, w 8-ce, str. 81 . . . . —·—

*35. — Nowe łazienki w Krynicy pod względem architektonicznym, technicznym i balneoterapeutycznym. Kraków. 1866, w 8-ce, str. 34 . . . . —·—

36. — O borowinie i zastósowaniu jej na kąpiele w Krynicy. Warszawa, 1866, w 8-ce, str. 63 . . . . —·25

37. — *Kurort Krynica in Galizien und seine Entwickelung im letzten Decennium.* Wien, 1866, 8⁰, p. 55 . . —·50

*38. — Rys historyczno-balneologiczny o dawnych i teraźniejszych rodzajach łaźni parowej. Kraków, 1864, w 8-ce, str. 63 . . . . —·—

*39. — *Heilquellen im Krakauer Regierungsbezirke. Vier Badesaisonberichte über Krynica.* Krakau, 1863, 8⁰, p. 102 . . . . —·—

*40. — Pięć obrazów z dorocznego stanu zdrojowiska w Krynicy od r. 1857 do 1861. Serya I. Kraków. 1862, w 8-ce, str. 199 . . . . —·—

*41. — Mleko, serwatka i żętyca prd względem balneoterapeutycznym. Kraków, 1862, w 8-ce . . . . . . —·—

42. — Notatki do historyi akuszeryi w Polsce. (Praca uwieńczona nagrodą przez redakcyę „Tygodnika lekarskiego"). Warszawa, 1862, w 8-ce, str. 84 . . . . —·50

43. — O napełnianiu wód lekarskich na sprzedaż rozsyłanych, w szczególności o napełnianiu szczawy krynickiej (z rycinami). Kraków, 1861, w 8-ce, str. 16 —·15

Cena
zlr. ct.

*44. **Dr Zieleniewski Michał.** *Chemische Analyse des Krynicaer Eisensäuerlings, dargestellt von Aleksandrowicz, aus dem polnischen übersetzt v. Dr. Z...* Wetzlar, 1861, 8⁰ —·—

*45. — Pogląd na ruch i postęp zdrojowisk ojczystych w r. 1860 dostrzeżony. Kraków, 1861, w 8-ce, str. 40 . —·—

*46. — Kilka słów o wodach lekarskich w Wysowy. Kraków, 1859, w 8-ce. . . . . —·—

*47. — *Einige Worte über die Wysowaer Mineralquellen* Teschen, 1859, 8⁰ . . . . —·—

*48. — Przyczynek do historyi akuszeryi w Polsce. Warszawa 1857, w 8-ce . . . . —·—

*49. — Krynica w Karpatach galicyjskich położona, opisana pod względem: historycznym, klimatycznym, botanicznym i lekarskim (tłumaczenie z autografu Prof. Dietla). Kraków, 1857, w 8-ce, str. 231 . . . . —·—

*50. — *Die Heilquellen zu Szczawnica.* Wien, 1853, 8⁰ maj., p. 92 . . . . —·—

*51. — Wody lekarskie szczawnickie. Kraków, 1852, w 8-ce, str. 127 . . . . —·—

52. — O przesądach lekarskich ludu naszego. (Rozprawa inauguralna uwieńczona nagrodą przez Wydział lekarski Uniwersytetu Jagiellońskiego). Kraków, 1845, w 8-ce, str. 76 i 2 nl. . . . . 1·50